

Ühine põllumajanduspoliitika lahtiseletatuna

Euroopa Komisjon
Põllumajandus ja maaelu areng

Sisukord

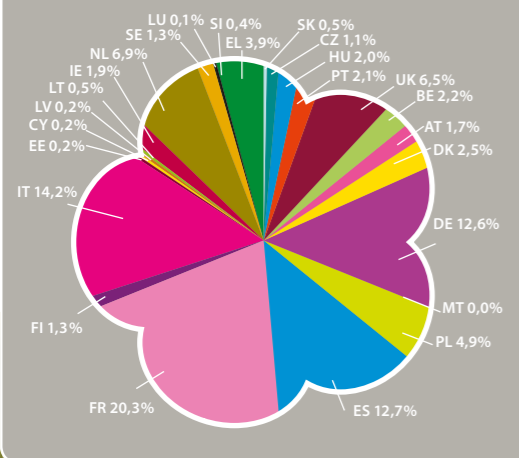
1.	Euroopa põllumajanduse põhijooned.....	4
2.	Põllumeeste roll.....	5
3.	Edukate muutuste ajalugu.....	6
4.	Saavutus, mille üle võib uhkust tunda.....	8
5.	Kvaliteet on edu võti.....	10
6.	Maakohtade eest hoolitsemine.....	12
7.	Tarbijatele kindlustunde tagamine toidu ohutuse osas.....	13
8.	Abi maakogukondadele.....	14
9.	Uued liikmesriigid, uued väljakutsed.....	15
10.	EL – peamine põllumajandustoodetega kaupleja maailmas.....	16
11.	Kui palju CAP maksab.....	18
12.	CAP – jätkusuutliku põllumajanduse edendaja globaalses keskkonnas.....	19

1.

Euroopa põllumajanduse põhijooned

OSATÄHTSUS EL-I PÕLLUMAJANDUSTOODANGUST (% - 2005)

Põllumaad ja metsad katavad suurema osa meie territooriumist ning mängivad põhirolli nii maamajanduse kui ka maapiirkondade maastike seisundi kujundamisel. Põllumajandus annab senini olulise panuse nende piirkondade majanduse kasvu ja keskkonna jätkusuutlikkusse.

Põllumeestel on mitmeid eri ülesandeid alates toidu ja toiduks mittekasutatavate põllumajandustoodete tootmisest kuni maakohtade haldamise, loodushoiu ja turismini. Seega saab põllumajandust kirjeldada multifunktsionaalsena:

- Euroopa on suur toidu eksportija ja ka maailma suurim toidu importija, eelkõige arengumaadest;
- Euroopa põllumajandussektor kasutab ohutuid, puhtaid, keskkonnasõbralikke tootmismeetodeid, pakkudes tarbijate nõudmistele vastavaid kvaliteetseid tooteid;
- ELi põllumajandussektor teenib maakogukondi. Selle roll pole ainult toitu toota, vaid tagada ka maakohtade ellujäämine elu-, töö- ja külastuskohana.

Liikmesriikide valitsused kavandavad ELi tasandil Euroopa põllumajanduspoliitika ning seda teostavad liikmesriigid. See on suunatud põllumeeste sissetulekute toetamisele, motiveerides neid samas tootma kvaliteetseid tooteid, mida nõuab turg, ning innustades neid otsima uusi arenguvõimalusi, näiteks keskkonnasõbraliku taastuenergia allikaid.

2.

Põllumeeste roll

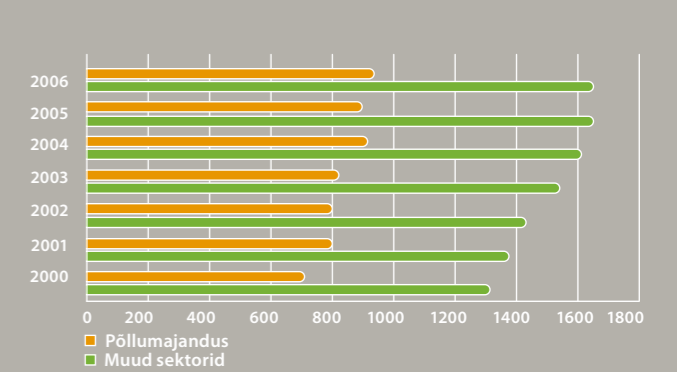
Põllumajandus hõlmab palju enam kui ainuüksi põllukultuuride ja loomade tootmist toiduks. Põllumeeste ameti keerukus nõuab neilt eri rollide täitmist. Enamikule põllumeestest on see ka eluviis.

Põllumeeste peamine amet on toidu tootmine. Selleks kasutavad nad põliseid traditsioone käsikäes moodsa teaduse ja tehnikaga, et pakkuda suurepärase toidu taskukohase hinnaga. Sel eesmärgil kombineerivad nad traditsioonilisi oskusi tehnilise oskusteabe ja turustamisoskusega. Põllumehed kasutavad tootmise ja turustamise juures üha rohkem infotehnoloogiat. Nendele oskustele peavad põllumehed üha sagedamini lisama maahalduse ja keskkonnaga seonduvaid teadmisi. Viimastel aastatel on nad pidanud oma teadmiste ja oskuste loetellu, mis juba sisaldas veterinaariat ja loomakaitset, lisama ka toiduohutuse. On kaheldav, kas ükski teine amet nõuab selle viljelejalt nii laialdasi teadmisi ja oskusi.

Enamik talusid on väikeettevõtted, tihti ka pereettevõtted. Paljudes maapiirkondades on need oluliseks kohalikuks tööandjaks ning seega maoludes tähtsad tegijad.

Põllumehed ei tööta üksi. Nad on esimene lüli toidutootmisahelas, kes töötlevad vahel ka oma tooteid talus, kuid enamasti müüvad neid edasi teistele, kes toodavad nendest toiduained, mida tarbijad lõpuks poest osta saavad.

KESKMISE BRUTOKUUPALGA ARENG MAJANDUSES JA KESKMINE BRUTOSISSETULEK PÕLLUMAJANDUSES – EU 27

3.

Edukate muutuste ajalugu

CAPil (common agricultural policy – ühine põllumajanduspoliitika) on alati olnud ning on ka praegu olemasoluks konkreetsed põhjused. See on pidevalt arenenud, et peegeldada nii põllumajanduse kui ka ühiskonna kui terviku muutuvaid vajadusi.

ALGUPÄRANE CAP

CAPi juured on 1950ndate aastate Lääne-Euroopas, mil ühiskond oli saanud sõja-aastate jooksul kahjustada, põllumajandus oli halvas seisus ja toiduga varustamist polnud võimalik tagada.

Varajase CAPi rõhk oli põllumajanduse tootlikkuse tõstmisel, et varustada tarbijaid stabiilselt taskukohase toiduga ning tagada ELile elujõuline põllumajandussektor. CAP pakkus talupidajatele subsideerimise ja kõrgeid hindu tagavaid süsteeme, motiveerides neid rohkem tootma. Maaharimise restruktureerimiseks anti finantsabi – näiteks aidati kaasa taludesse investeerimisel, toetades talude kasvu ning juhtimis- ja tehnoloogiaalaste oskuste arendamist, et talud kohaneksid oma aja majanduslike ja sotsiaalsete tingimustega. Kehtestati meetmed varase pensionilemineku puhul, tööalase koolituse jaoks ning vähem soodsate piirkondade toetuseks antava abi vormis.

CAP oli oma eesmärgi saavutamisel – muuta EL majanduslikult sõltumatuks – väga edukas. Ühel hetkel pidi aga EL võitlema praktiliselt pideva peamiste põllumajandustoodete ülejäägiga. Osa sellest eksporditi (subsiidiumide toel), ülejäänu tuli hoiustada või sellest ELi piires lahti saada. Nendel meetmetel oli kõrge eelarveline hind, need moonutasid maailmaturgusid ega olnud alati talupidajate parimates huvides, sedavõrd, et need muutusid kiiresti tarbijate ja maksumaksjate silmis ebapopulaarseks. Samal ajal tegi ühiskonnale üha rohkem muret põllumajanduse keskkonnasäästlikkus. Selles osas oli tähelepanuväärseks pöördepunktiks Rio de Janeiro konverents 1992. aastal.

CAP pidi muutuma... ja see muutuski!

TÄNANE CAP

Juba 1980ndatel, kuid eelkõige 1990ndate alguses tehti CAPi palju olulisi muudatusi. Tootmispiirangud aitasid vähendada ülejääke (1983. aasta piimakvoodid). Uut tähelepanu pöördi põllumajanduse keskkonnasõbralikkusele. Põllumehed pidid rohkem jälgima turgu, nad hakkasid saama otsesest sissetulekutoetust ning pidid vastama ühiskonna muutuvatele prioriteetidele (MacSharry reform 1992. aastal).

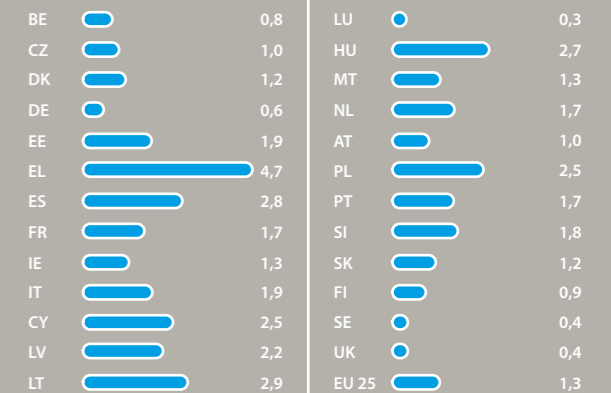
Kõnealune uus rõhuasetus, mis sai teoks 1999. aastal („Agenda 2000” reform) ja millega edendatakse Euroopa põllumajanduse konkurentsivõimet, sisaldas ka olulist uut elementi, maaelu arengu poliitikat, mis julgustas paljusid maa-algatusi ning samal ajal aitas põllumeestel restruktureerida talusid, mitmekesistada oma tegevust ning parandada oma toodete turustamist. Nähti ette eelarve ülempiiri, veenmaks maksumaksjaid, et CAPi kulud ei välju kontrolli alt. 2003. aastal lepidi kokku edasise põhjaliku reformi osas.

Põllumeestele ei maksta enam lihtsalt toidu tootmise eest. Täna juhib CAPi nõudlus. CAP arvestab täielikult tarbijate ja maksumaksjatega, andes samas ELi põllumeestele vabaduse toota seda, mida turg soovib. Minevikus oli nii, et mida rohkem põllumehed tootsid, seda rohkem neid toetati. Edaspidi makstakse suur osa põllumeestele antavast abist sõltumata sellest, kui palju nad toodavad. Uue süsteemi raames saavad põllumehed endiselt otsesest sissetulekutoetusi, et säilitada sissetulekute

stabiilsus, kuid seos tootmisega on kaotatud. Lisaks peavad põllumehed järgima keskkonna-, toiduohutus-, fütosanitaar- ja loomakaitsenorme. Nende põllumeeste kes seda ei tee, otsetoetusi vähendatakse (tingimus, mida tuntakse „valdkondadevahelise nõuetele vastavuse” nime all). Subsiidiumide ja tootmise vahelise sideme kaotamine võimaldab ELi põllumeestel orienteeruda rohkem turule. Neil on vabadus toota seda, mis on nende jaoks kõige kasumlikum, ning nautida samas vajalikku sissetuleku stabiilsust.

Kõnealused reformid on kujundanud CAPi jaoks selgema tuleviku, muutes selle väärtuse ühiskonnale arusaadavamaks.

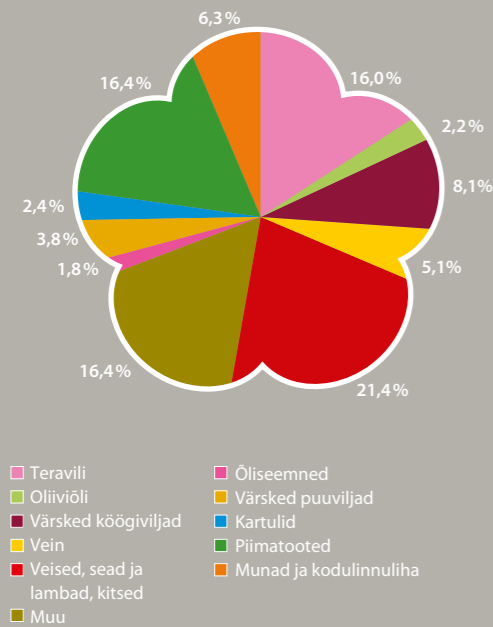
PÕLLUMAJANDUSE OSATÄHTSUS SISEMAJANDUSE KOGUTOODANGUST (SKT) - 2005

4.

Saavutus, mille üle võib uhkust tunda

EL-I PEAMISED PÖLLUMAJANDUSTOOTED (osakaal tootmisest protsentides väärtuse põhjal: 2005)

Talumajapidamiste efektiivsuse tõus ja CAPI pakutud stiimulid tõid alates 1960ndatest kaasa suure kasvu toidutootmises. Dramaatilisi edusamme tehti nii tootmises kui ka majandusliku sõltumatusse taseme tõstmisel. Samal ajal kasvasid talude sissetulekud. Sellele aitas tihti kaasa talude suuruse kasv (osa maaharijaid lahkus majandusharust ja talud ühendati).

ME TOODAME PRAKTILISELT KÕIKE

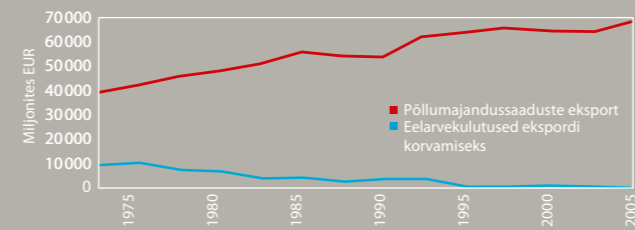
Euroopa suudab toota praktiliselt kõiki põllumajandustooteid. Mitme toote, näiteks oliiviõli, liha, veini, viski ja muude alkohoolsete jookide osas on Euroopa maailmas liidripositsioonil. Siiski on EL ka mitme toote peamine importija.

Kõnealused looduslikud eelised koos CAPI toetustega tõid kaasa tootlikkuse kiire tõusu, suurema tootmise, toiduainetega kindlustatuse enamiku toodete osas ja lõpuks paljude põllumajandustoodete ülejäägi.

Ülejääk korjati turult ära, toetades toodete ladustamist (avaliku sekkumise süsteem) või ekspordides tooteid subsidiumidega kolmandatesse riikidesse, et hoida ära tootjahindade kokkuvarisemine.

1980ndatel ja 1990ndatel võttis EL kasutusele meetmed liigtootmise piiramiseks. Kasutati hulgaliselt meetmeid: fikseeritud piimatootmise kvoodid koos trahvidega ületootmise eest; piirangud teraviljapõldude pindalale/loomade arvule, mille eest põllumees võis subsidiume taotleda (alguses vabatahtlik, hiljem kohustuslik reserv, mis tähendas, et põllumehed jätsid teatava protsendi oma maast harimata). Tasapisi muutusid need meetmed edukaks ja ülejääk vähenes. 1990ndate aastate CAPI reformid, mille eesmärk oli vähendada lõhet ELi ja maailmaturu hindade vahel, ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO)

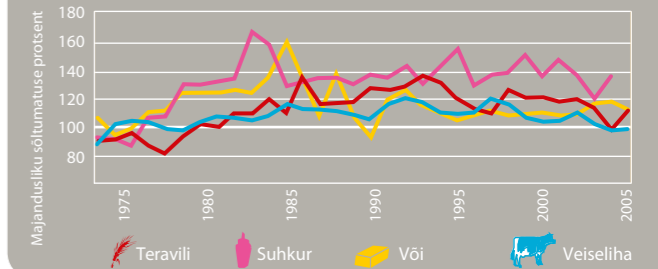
EKSPORDIABI KAHANEB, KUID EKSPORDI VÄÄRTUS KASVAB

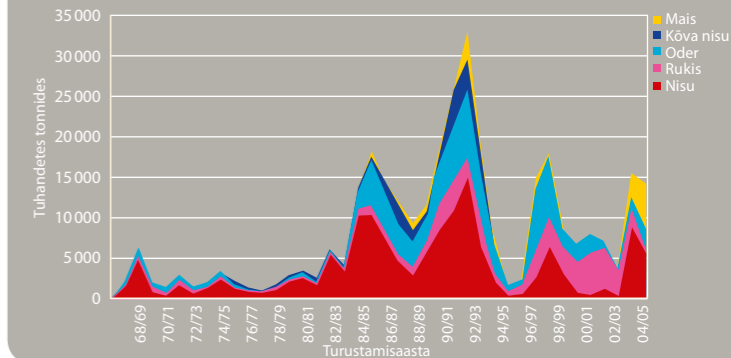
1995. aasta põllumajanduskokkuleppe tulemused vähendasid ekspordisubsidiumide kasutamist (s.o ekspordijatele toodete maailmaturuhindadega, mis olid madalamad kui ELi hinnad, ekspordimise kompenseerimine).

Kõnealuste algatuste tulemusena on EL suutnud ekspordisubsidiumide kasutamist vähendada, samal ajal säilitades või mõnedel juhtudel isegi kasvatas oma põllumajandustoodete ekspordi. EL on siiski endiselt põllumajandustoodete netoimportija, seda eelkõige vähem arenenud maadest.

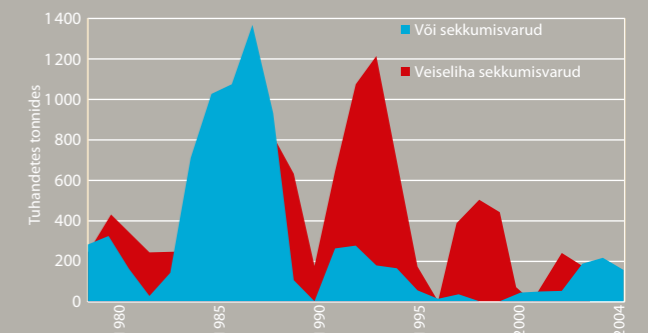
SÕLTUMATUSE ARENG ELIS TERAVILJA, SUHKRU, VÕI JA VEISELIHA OSAS

"TOIDUMÄGESID" ENAM EI OLE
Riiklike teraviljavarude areng (sekkumisvarud)

Riiklike veiseliha ja või varude areng (sekkumisvarud)

5.

Kvaliteet on edu võti

Euroopa on tuntud oma talu- ja põllumajandustoodete mitmekesisuse poolest. See tuleneb meie looduslikust keskkonnast ja sajandite jooksul arendatud agraarmetoditest. Koos peene kokakunstiga etendavad Euroopa toidud ja joogid Euroopa inimeste ning piirkondade identiteedis olulist rolli. Kõrge kvaliteet on ELi põllumajanduse peamine eelis.

KUIDAS EL PARIMA KVALITEEDIGA TOIDUAINETE TOOTMIST EDENDAB?

Euroopas on palju eri piirkondi. Põllumajandusliku tootmise tingimused on mitmekesised. Eri piirkondadel on oma spetsiifilised tootmismeetodid ja toiduvalmistamistraditsioonid. Euroopa ja maailma tarbijad näitavad üles kasvavat huvi nende toitude heade omaduste vastu. ELil on oluline osa kõnealuste kõrge kvaliteedi tunnuste täiustamisel.

EL kaitseb toidu kvaliteeti mitmel moel, näiteks toiduohutust ja -hügieeni edendavate meetmete ning selgete märgistusreeglitega, samuti loomade ja taimede tervist ning loomade heaolu käsitlevate eeskirjade, pestitsiidijääkide ja toidulisandite kontrollimise ning toitumisalase teabe avalikustamisega. ELi lähenemisviis hõlmab rangeid jälgimis- ja kontrollisüsteeme, tagades samal ajal Euroopa ühtse turu tõhusa toimimise.

PIDEV PÜÜDLEMINE PAREMUSE POOLE

Püüdlused parandada toidu kvaliteeti on alati olnud CAPI osa – alates veini kvaliteedietikettide arendamisest 1980ndatel, sealt edasi ka oliiviõli, puuviljade ja köögiviljade sektoris.

Nüüd moodustavad need põllumajanduspoliitika keske osa. Kõigis CAPI valdkondades püüeldakse toidu parema kvaliteedi poole.

Mõni näide selliste meetmete kohta:

- Lihakarja identifitseerimissüsteemid ja liha märgistamise reeglid, et tagada liha täielik jälgitavus alates jaemüügikohast kuni põllumajandustootjani, kust see pärit on;
- Maaelu arengu poliitika raames kättesaadavad finantsstiimulid põllumeestele toote kvaliteedi parandamiseks;
- Spetsiaalne toetus üleminekuks mahepõllumajandusele.

ERITOODETEL ON ERIOMADUSED

Mõne toote erilised omadused ja kvaliteet tulenevad nii nende tootmiskohast kui ka meetoditest, mida nende valmistamiseks kasutatakse. Tarbijad ja toidutööstus on üha rohkem huvitatud toidu geograafilisest päritolust ning muudest omadustest. EL on seda arvesse võtnud ja välja töötanud kolm „kvaliteeditähti“.

Kaitstud päritolunimetuse (Protected Designations of Origin – PDO) logo kandval tootel peavad olema tõestatud omadused, mis võivad tuleneda ainult selle tootega seotud tootmispiirkonna maastikust ja tootjate oskustest.

Kaitstud geograafilise tähise (Protected Geographical Indications – PGI) logo kandval tootel on spetsiifiline omadus või maine, mis seob seda teatava piirkonnaga, ja vähemalt üks tootmisprotsessi etapp on läbi viidud just kõnealuses piirkonnas.

Garanteeritud traditsioonilise eritunnuse (Traditional Speciality Guaranteed – TSG) logo kasutatakse toodete puhul, millel on iseloomulikud tunnused ja mis on kas traditsioonilise koostisega või toodetud traditsioonilisi meetodeid kasutades.

Nende kvaliteeditähtede kaitsmise eelised seisnevad selles, et need:

- Pakuvad tarbijatele garantiid päritolu ja tootmismeetodite osas;
- edastavad tõhusaid turustamissõnumeid kõrge lisandväärtusega toodete kohta;
- toetavad kvaliteettooteid tootvate maapiirkondade äri, kaitses tootemarki kuritahtliku jäljendamise eest.

2007. aasta kevadeks oli ELis registreeritud ligikaudu 750 geograafilise tähise, päritolunimetuse või garanteeritud traditsioonilise eritunnusega toodet. Lisaks on ELi turul kaitstud umbes 2000 geograafilist tähist EList ja kolmandatest riikidest pärinevate veinide ning kange alkoholi jaoks.

MAHEPÕLLUMAJANDUS

Mahepõllumajandus on tootmismeetod, mis säilitab mulla struktuuri ja viljakuse, edendab loomade heaolu kõrgetasemelist kaitset ning hoidub selliste tavapõllumajanduses lubatavate toodete nagu

sünteesiliste pestitsiidide, herbitsiidide, keemiliste väetiste, ja selliste kasvustimulaatorite nagu antibiootikumide ning geneetiliselt muundatud organismide kasutamisest. Põllumehed rakendavad tehnikat, mis aitab säilitada ökosüsteeme ja vähendada saastust. Mahepõllumajandusliku toiduainete töötlemise puhul võib kasutada ainult väga piiratud arvu lisandeid ja töötlusabivahendeid.

ELi reeglid tagavad tootmiskohast olenemata mahepõllumajandustoodete ehtsuse ja korrektse märgistamise. Seadusega on sõna „mahepõllumajanduslik“ ja selle muukeelsete vastete kasutamine toiduainete puhul ette nähtud ainult mahepõllumajandustoodete jaoks. See annab tarbijatele tagatise ostetava mahepõllumajandustoodete kvaliteedi ja usaldusväarsuse kohta.

ELi mahepõllumajandus on üks dünaamilisemaid sektoreid, ulatudes 2004. aastal 150 000 põllumajandusettevõttes arvestuslikult 5,8 miljoni hektarini (3,5 % kogu põllumajanduse all olevast alast).

ELi **mahepõllumajandustoodete logo** on mahepõllumeeste ja toidutööstuste jaoks vabatahtlikult kasutamiseks saadaval. See tähistab järgmist:

- Vähemalt 95 % toote koostisosadest on toodetud mahepõllumajanduslikult;
- Toode vastab ametliku kontrollisüsteemi nõuetele;
- Toode kannab tootja, valmistaja või vahendaja nime ja kontrolliasutuse nime või koodi.

6.

Maakohtade eest hoolitsemine

90% ELi territooriumist moodustavad maapiirkonnad ning nendest aladest omakorda rohkem kui pooltel tegeletakse põllumajandusega. Ainuüksi kõnealune asjaolu kinnitab põllumajanduse olulisust ELi loomulikus keskkonnas. Põllumajandusel ja loodusel on teineteisele tugev mõju. Põllumajandus on sajandite jooksul kaasa aidanud mitmete väärtuslike poollooduslike levilate loomisele ja säilitamisele. Praegu on need omased paljudele maakohtadele üle kogu ELi, olles koduks arvukatele metsikutele liikidele.

PÕLLUMAJANDUSE KESKKONNAMEETMED

EL on toetanud põllumajanduse keskkonnaskeeme alates nende kasutuselevõtmisest 1992. aastal CAPI reformidega. Need õhutavad talupidajaid pakkuma keskkonnateenuseid, mis ulatuvad kaugemale kui lihtsalt heade põllumajandustavade järgmine, ning põhilisi eeskirju on tugevdatud ühes spetsiifilises valdkonnas ehk maaelu arengu poliitikas aastateks 2007–2013. Talupidajatele, kes võtavad endale vabatahtlikult põllumajanduse keskkonnakohustusi vähemalt viieaastaseks ajavahemikuks,

makstakse abirahasid. Teatavat tüüpi kohustustele võib olenevalt nende keskkonnamõjudest määrata pikemad ajavahemikud. Liikmesriigid on kohustatud oma põllumeestele kõnealuseid põllumajanduse keskkonnaskeeme pakkuma. See näitab nimetatud skeemidele omistatud poliitilist tähtsust.

PUHTAM KESKKOND

EL püüab keskkonda aidata järgmiselt:

- Pakkudes finantsabi põllumeestele, kes nõustuvad kohandama oma põllumajandustavasid, eelkõige vähendades kasutatavate sisendite arvu või loomade arvu hektari kohta ning jättes põldude äärealad harimata, luues tiike ja muid maastikuelemente või istutades puid ja hekke, minnes seega kaugemale tavapäraistest headest tootmismeetoditest;
- Aidates katta looduskaitsekulusid;
- Nõudes, et põllumehed järgiksid keskkonnaõigust (toiduohutus ning rahva-, looma- ja taimeteravishoidu käsitlevaid õigusakte) ja hoolitseksid asjakohaselt oma maa eest, kui nad soovivad saada otseseid sissetulekutoetusi.

GENEETILISELT MUUNDATUD ORGANISMID JA ELI PÕLLUMAJANDUS

Geneetiliselt muundatud organisme (GMOsid) käsitlevad ELi õigusaktid on olnud olemas alates 1990ndate aastate algusest ning neid on hiljem viimistletud ja laiendatud. EL kehtestas konkreetsed õigusaktid, et kaitsta oma kodanike tervist ja keskkonda (luues samas ka ühtse turu biotehnoloogiale). Toimib heakskiitmisprotsess, mis põhineb inimtervise ja keskkonnaohu hindamisel iga juhtumi puhul eraldi, enne kui ükski GMO või toode, mis koosneb GMOdest või sisaldab GMOsid (nagu näiteks mais, raps või mikroorganismid), viiakse keskkonda või lubatakse turule.

7.

Tarbijatele kindlustunde tagamine toidu ohutuse osas

Muudatused CAPIs ei ole toimunud ainult muudatuste tõttu põllumajanduses, vaid ka vastusena kogu ühiskonna nõudmistele. Nende hulka kuulub kasvav mure toiduhügieeni ja -ohutuse ning loomade heaolu pärast. Selles osas on CAPI ja muid ELi poliitikavaldkondi, näiteks tarbijakaitset, alates 1990ndatest märkimisväärselt tugevdatud.

TOIDUOHUTUS

Euroopa tarbijad tahavad toitu, mis on ohutu ja tervislik. ELi eesmärk on tagada, et toit, mida me sööme, oleks ühtlaselt kõrge standardiga kõikide kodanike jaoks. Põhjalikud uuendused viidi läbi vastusena toiduohutusega seotud kartustele, näiteks BSE ja dioksiiniga reostatud sööda tõttu. Nende eesmärk oli tagada, et ELi toiduohutuse seadused oleks nii kõikehõlmavad kui võimalik, ning et tarbijatel oleks võimalikult palju teavet potentsiaalsete riskide ja nende minimeerimiseks võetavate meetmete kohta.

Toiduohutus algab talust. ELi reeglid kehtivad nõ talust toidulauani, olenemata sellest, kas toit on toodetud ELis või imporditud mujalt maailmast.

ELi toiduohutuse strateegia koosneb neljast olulisest elemendist:

- Eeskirjad toidu- ja loomasööda ohutuse kohta;
- Sõltumatud ja avalikult kättesaadavad teaduslikud nõuanded;
- Eeskirjade täitmise tagamine ja protsesside kontrollimine;
- Tõsiasi tunnistamine, et tarbijal on õigus teha otsuseid, mis põhinevad täielikul teabel toidu päritolu ja koostise kohta.

LOOMADE TERVISHOID JA HEAOLU

Et toit oleks ohutu, peavad loomad, kellelt see pärineb, olema terved. ELi prioriteet on vajadus hoida loomi veterinaarpraktika hea tava abil tervena ning hoida ära selliste nakkushaiguste puhangud nagu suu- ja sõrataud, sigade katk või linnugriip. Kui puhang siiski aset leiab, jälgitakse seda hoolega ning astutakse samme selle leviku tõkestamiseks. Kõik loomad ja loomsed saadused peavad vastama rangetele tervishoiunõuetele, enne kui neid võib ELi importida või nendega ELi piires kaubelda. Loomade heaolu käsitlevate ELi õigusaktide aluseks on põhimõte, et loomad ei pea taluma valu või kannatusi, mida tegelikult on võimalik vältida. Seda kajastavad selged reeglid selle kohta, millistes tingimustes võib kanu, sigu ja vasikaid kasvatada ning millistes tingimustes neid transportida ja tappa. Kõnealuseid reegleid uuendatakse järjepidevalt, võttes arvesse uusi teaduslikke andmeid, ning need on ühed rangeimad kogu maailmas.

Uuringud näitavad, et põllumajandusloomad on tervemad ja toodavad paremat toitu, kui neid koheldakse hästi.

CAPI PANUS

Toiduohutust ning kõrgeid loomade tervishoiu ja heaolu standardeid ei saa tagada ainult õigusnormide kehtestamise teel. CAP pakub talupidajatele stiimuleid oma tegevuse parandamiseks kõnealustes valdkondades. Kuigi standardite järgimine valdkondadevahelise nõuetele vastavuse põhimõtteid rakendades on kasulik kogu ühiskonnale, võib see tekitada põllumeestele märkimisväärsed kulutusi ning seetõttu on põllumeestele maaelu arengu poliitikavaldkonnas edusammude tegemiseks saadaval rahaline toetus.

8.

Abi maakogukondadele

Arvestades, et ligikaudu 60 % ELi 27 liikmesriigi elanikkonnast elab maapiirkondades, mis katab 90 % kogu territooriumist, on maaelu areng eluliselt oluline. Maapiirkondades kasutakse maad peamiselt põlluharimiseks ja metsanduseks, millel on seetõttu oluline roll maakogukondade elus, olles aluseks elujõulisele sotsiaalsele struktuurile ja majandusele ning loodusvarade ja maastiku heale haldamisele.

Arvukad arvamusküsitlused 27 liikmesriigis näitavad selgesti, et elujõuline ja jätkusuutlik maaelu on Euroopa kodanike jaoks oluline.

SPETSIAALNE FOND MAAELU ARENGUKS

Euroopa maaelu arengu strateegilised suunised koostati veebruaris 2006. Maaelu arengu poliitikat tugevdati, et aidata kõnealustel maapiirkondadel tulla toime 21. sajandi majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaprobleemidega. Uus õiguslik raamistik ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond rõhutavad vajadust edendada neis piirkondades majanduskasvu ja luua töökohti, et parandada säästvat arengut kooskõlas Lissaboni strateegias ja Göteborgis toimunud

Euroopa Ülemkogul seatud eesmärkidega. 2007–2013. aasta maaelu arengu poliitika põhineb kolmel vastavalt maaelu arenguga seotud uues määruses määratletud kolmele teljele: põllumajanduse konkurentsivõime tugevdamine, keskkonna parandamine ja maahalduse toetamine ning maapiirkondade elukvaliteedi parandamine ja majandustegevuse mitmekesistamine. Neljanda, ühenduse algatusest Leader inspireeritud Leader-telje eesmärk on rakendada kohalikke maaelu arengu strateegiaid kohalike avaliku ja erasektori partnerluste kaudu. Maaelu arengu jaoks vabaneb veelgi vahendeid põllumajandustootjate otsetoetuste vähendamise ja kõnealuste summade maaelu arengu meetmetesse suunamisega (tava, mida tuntakse toetuste ümbersuunamise nime all). Nüüdsest nõutakse liikmesriikidelt ümbersuunamise rakendamist, mis tähendab kõigi aastas 5000 eurot ületavate otsetoetuste vähendamist (2007. aastast 5 % võrra).

MAAELU ARENDAMINE

Põllumeestele ja muudele maapiirkondades tegutsejatele antakse järgmist abi:

- Koolitus uue maaharimistehnika ja maa oskustööde valdkonnas;
- Abi noortele põllumeestele talude ülesehitamisel;
- Abi vanematele põllumeestele pensionile jäämisel;
- Taluhoonete ja masinate ajakohastamine;
- Abi põllumeestele ELi rangete normide täitmisel, nt keskkonna, loomade heaolu ja rahvatervise valdkonnas;
- Abi toidutöötlemisrajatiste rajamiseks taludes, et põllumehed saaksid teenida talutoodetelt suuremat tulu neile lisandväärtust andes;
- Toodete kvaliteedi ja kvaliteettoodete turustamise parandamine;
- Tootjarühmade loomine uutes liikmesriikides;
- Toetus põllumajandusele mägistes piirkondades ja muudel vähem soodsatel aladel;
- Külade ja maarajatiste renoveerimine;
- Turismi edendamine;
- Maapiirkondade pärandi kaitse ja säilitamine;
- Põllumajanduse keskkonnameetmed keskkonna parandamiseks;
- Kohalike tegevusrühmade kavandatud arengustrateegiad.

9.

Uued liikmesriigid, uued väljakutsed

ELi laienemine, mille käigus 1. mail 2004 liitus kümme uut liikmesriiki (Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik ja Ungari) ning 1. jaanuaril 2007 Bulgaaria ja Rumeenia, oli ajalooline verstapost Euroopa ümberkujundamisel pärast sajanditepikkust hävitavat lõhestatust. Euroopa saab tervikuna kasu tagatud poliitilisest stabiilsusest ja turvalisusest ning ka ELi siseturu suurenemisest 380 miljonilt inimeselt ligikaudu 500 miljoni inimeseni.

Arvuliselt on laienemise mõju ELi põllumajandusele tohutult suur. 15 liikmelise ELi 6 miljonilisele põllumeestest elanikkonnale on lisandunud veel 7 miljonit põllumeest. 12 uut liikmesriiki lisavad ELi 15 liikmesriigi 130 miljonile hektarile umbes 55 miljonit hektarit põllumajanduslikku maad. Põllumajandusmaa kogupindala on seega kasvanud 40 %, kuigi ELi 27 liikmesriigi tootmine kasvab enamiku toodete osas ainult 10-20 %. See kinnitab, et uute liikmesriikide suurt põllumajanduslikku potentsiaali ei kasutata hetkel veel kaugeltki täies ulatuses.

Uute liikmesriikide põllumeestel on juurdepääs ELi ühtsele turule ning nad saavad kasu selle suhteliselt stabiilsetest hindadest, samuti otsetoetustest (mis viiakse sisse järk-järgult ja mis ulatuvad lõpuks ELi praeguse tasemeni) ning maaelu arendamise meetmetest.

Vaatamata edule põllumajandussektori moderniseerimisel ja restruktureerimisel, mis on viimastel aastatel uutes liikmesriikides aset leidnud, on üks peamisi probleeme olnud heaolu parandamine põllumajanduses ja maakogukondades tervikuna. Paljuräägitud erinevused heaolu tasemes ELi 15 liikmesriigi ja uute liikmesriikide vahel – 2001. aastal 45 % ELi 15 liikmesriigi tasemest (SKT inimese kohta, kohandatud vastavalt ostujõu pariteedile) – on eriti ilmekad maapiirkondades, kus on võrreldes linnadega madalam sissetulek ja kõrgem töötuse tase (kõnealused erinevused on suuremad uutes liikmesriikides kui ELi 15 liikmesriigis).

See on probleem, mida EL on juba lahendama asunud, luues uusi maapiirkondade arendamise meetmeid, mis on mõeldud uute liikmesriikide olukorra parandamiseks.

Oluline on märkida, et ELi liikmestaatusega kaasnevad kohustused hakkasid kohe kehtima ka uute liikmesriikide põllumeestele. Põhiline näide on toiduohutus, mis on ELi tarbijate jaoks nii oluline küsimus, et selle standardites ühenduse tasandil ei saanud teha mingeid järeleandmisi.

10.

EL – peamine põllumajandus- toodetega kaupleja maailmas

ELil on ulatuslikke kontakte ja kaubavahetussuhteid kolmandate riikide ja kaubandusblokkidega. EL on võtmeosaline ülemaailmses põllumajanduskaubanduses, olles suurim toiduainete importija ja suuruselt teine eksportija. EL mängib juhtivat rolli globaalsete ärikokkulepete sõlmimisel Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO). Samuti on ta sõlminud ja peab läbirääkimisi kahepoolsete kaubanduslepete üle kolmandate riikidega, vabakaubanduslepete üle lähinaabritega, erikokkulepete üle arenguriikidega, andes neile enamsoodustuse alusel juurdepääsu ELi turule, ning laiahaardelisemate suhete üle piirkondlike rühmitustega – näiteks Lõuna-Ameerika Mercosuri grupi riikidega. EL on ainus jõukamatest riikidest koosnev suur kaubandusgrupp, mis ei anna arenguriikidest pärit impordile mitte üksnes soodusjuurdepääsu oma turule, vaid impordib ka tegelikkuses nendest riikidest märkimisväärseid koguseid.

PÜHENDUNUD MITMEPOOLSETELE KAUBANDUSREEGLITELE

EL on seisukohal, et kasvav riikidevaheline kaubavahetus nii arenenud kui ka vähem arenenud riikide vahel peab toimuma mitmepoolsete kaubandusreeglite raames, millest saavad kasu kõik riigid, eelkõige arengumaad. Seetõttu on EL tugev WTO toetaja ning on alati aktiivselt osalenud WTO aruteludes ja läbirääkimistel põllumajanduskaubanduse küsimustes. EL on pühendunud Doha arengukavale, mille raames peetavate läbirääkimiste eesmärk on kaubavahetust veelgi liberaliseerida, soodustades samal ajal arengut. Põllumajanduse osas sillutas 2004. aasta augusti kokkulepe tee edasistele läbirääkimistele, mis peaksid kaasa tooma märkimisväärselt suurema põllumajanduskaubanduse liberaliseerimise kui varasemad kaubandusläbirääkimised (Uruguay voor). Kõnealune lepe lähtub ELi CAPI reformist. See peaks kaasa tooma kaubandust moonutavate põllumajandustoetuste olulise kärpimise, kaubandust moonutava ekspordikonkurentsi kõrvaldamise ning aitama kaasa põllumajandusturgude märkimisväärsele avanemisele, võimaldades tundlike toodete erikohtlemist. Kõik arenguriigid võivad erikohtlemisest, mis võimaldab neil vähem ja pikema aja jooksul liberaliseeruda.

SUURUSELT TEINE EKSPORTIJA JA SUURIM IMPORTIJA MAAILMAS

Euroopa põllumajandus on maailma põllumajandusturul peamine võtmeosaline. Tänu ELi põllumajanduse võimele toota suurtes kogustes põllumajandustooteid ning kõnealuste toodete mitmekesisusele ja kvaliteedile on ELil saanud paljude toiduainete peamine eksportija (suuruselt teine eksportija maailmas, kelle põllumajanduseksporti maht 2006. aastal oli 72,533 miljardit eurot).

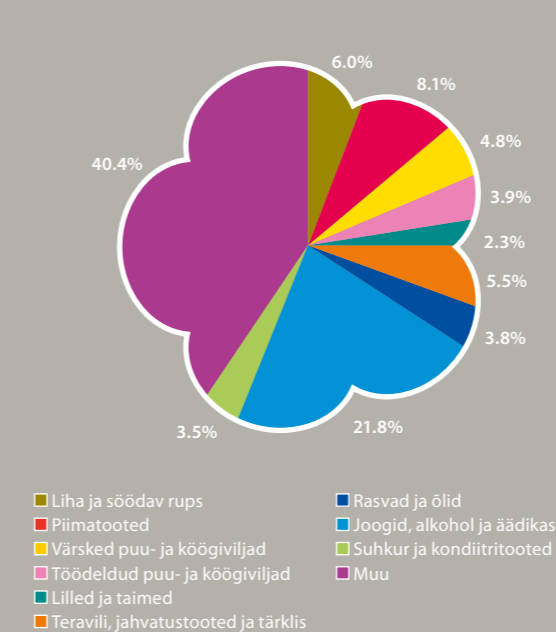
Kuid liiklus pole ainult ühesuunaline. Lisaks on EL ka suurim põllumajandustoodete importija maailmas. 2006. aastal hinnati ELi põllumajandustoodete impordi suuruseks 67,876 miljardit eurot.

ELi ekspordi netopositsioon on alates 1990. aastast kõigis sektorites langenud.

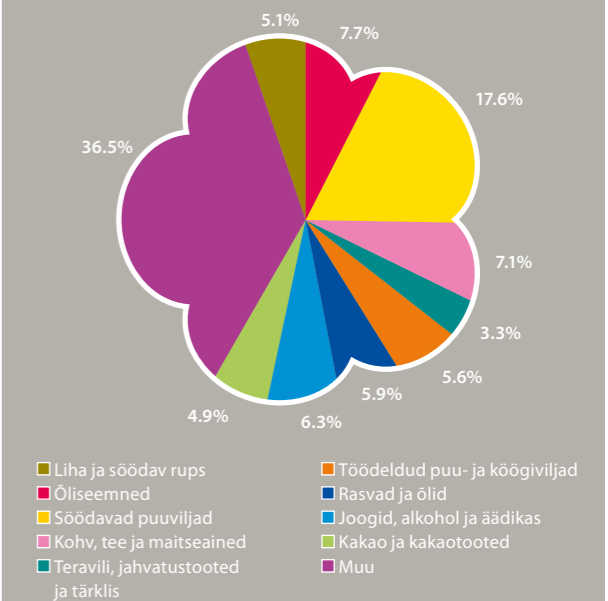
KAUBANDUS ARENGURIIKIDEGA

ELi põllumajandustoodete impordi maht arenguriikidest ja vähim arenenud riikidest on muljetavaldav ning suurem kui Ameerika Ühendriikidel, Jaapanil, Kanadal, Austraalia ja Uus-Meremaal kokku.

EL-I PEAMISED PÕLLUMAJANDUSLIKUD EKSPORDIARTIKLID (osakaal protsentides väärtuse PÕHJAL: 2005)

EL-I PEAMISED PÕLLUMAJANDUSLIKUD IMPORTIARTIKLID (osakaal protsentides väärtuse põhjal: 2005)

11.

Kui palju CAP maksab

CAP on eksisteerinud rohkem kui 40 aastat kui üks olulisem üleeuroopaline poliitika. Ei ole üllatav, et CAPI eelarve on hõlmanud suure osa ELi üldisest eelarvest ja kulutustest, kuna see asendab riikide põllumajanduspoliitikat ja -kulutusi. Nüüd, mil CAPI kulud on piiratud ja muu Euroopa tasandi poliitika on arenenud, on kõnealune olukord muutunud. Kuid CAPI kulude kohta on mitmeid müüte, mis tuleks kummutada.

CAPI KULUD TUNDUVAD KÕRGED

ELi eksisteerimise esimeste aastate jooksul hõlmas CAP olulise osa eelarvekulutustest, kohati isegi rohkem kui kaks kolmandikku. CAPI kulud on ligikaudu 55 miljardit eurot aastas. See moodustab 40 % ELi eelarvest ja vähem kui 0,5 % ELi SKTst. CAPI osakaal ELi SKTst mitte üksnes ei vähene, vaid see osa väheneb palju kiiremini kui ELi avalikud kulutused.

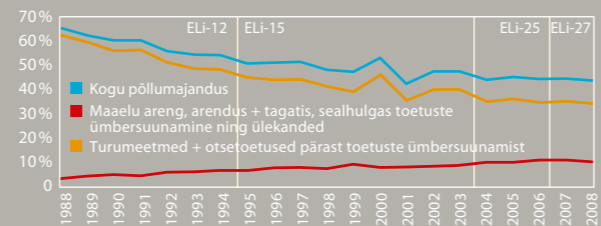
SEE ON VÕRRELDES MUUDE AVALIKE KULUTUSTEGA MÕISTLIK

CAPI kulud tuleb näha kontekstis. Erinevalt muudest sektoritest, nagu haridus, kaitsepoliitika, transport, tervishoid või sotsiaalkindlustus, mille kulud katavad riikide valitsused, on liikmesriigid põllumajanduspoliitika puhul kokku leppinud, et selle üle otsustatakse ühenduse tasandil, ning et selleks eraldatakse vajalik eelarve. Keskmiselt maksab iga kodanik CAPI rahastamiseks kaks eurot nädalas. See ei ole kindlasti liiga kõrge hind tervislise toiduvarude ja elujõuliste maapiirkondade eest. Turutoetuste (teraviljad, suhkur, veiseliha ja piim) ja eksporditoetuste kulutatav osa eelarvest on vähenenud, samal ajal kui tootjatele ning maaelu arenguks makstavate otsetoetuste osa on suurenenud.

EELARVEKONTROLL

CAP tegutseb rangete parameetrite raames. Kehtestatud on eelarvepiirangud, et kontrollida kulutusi igal aastal ja mitme aasta pikkuste ajavahemike järel. CAPI turumeetmete ja otsetoetuste jaoks mõeldud kulutuste piirid ajavahemikuks 2007–2013 ei võimalda nende kasvu tegelikus väärtuses ning muutuvad tegelikult igal aastal väiksemaks, kuna 12 uues liikmesriigis sel perioodil väljamakstavad otsetoetused kasvavad progressiivselt ülejäänud 15 liikmesriigis juba kehtiva toetuse tasemeni. Samal ajal on CAPI reformitud (kolm korda kümne aasta jooksul), osalt selleks, et rahasid paremini suunata ja kulud kontrollida. CAPI kulud on tegelikus väärtuses külmutatud kuni aastani 2013. Kulutused on range kontrolli all – selleks et kulutuste ülempiiri ei ületataks, on kasutusele võetud uus finantsdistsipliini kontrollimehhanism.

PÕLLUMAJANDUS EL-I KOGUEELARVE OSANA
Kulukohustused

12.

CAP – jätkusuutliku põllumajanduse edendaja globaalses keskkonnas

ELi roll põllumajanduses on alati olnud aidata:

- Tagada elanikkonna stabiilne varustamine taskukohase ja ohutu toiduga;
- Tagada ELi põllumeestele normaalne elatustase, võimaldades samas põllumajandussektoril moderniseeruda ja areneda;
- Võimaldada, et põllumajandus saaks kõikides ELi piirkondades jätkuda.

CAPi arenedes on vastavalt ELi kodanike soovidele muutunud olulisemaks järgmised tegurid:

- Euroopa toidu kvaliteedi parandamine;
- Toiduohutuse tagamine;
- Maaühiskonna heaolu eest hoolitsemine;
- Selle tagamine, et keskkond oleks tulevaste põlvkondade jaoks kaitstud;
- Paremate loomatervishoiu ja loomade heaolu tingimuste tagamine;
- Kõnealuste eesmärkide saavutamine minimaalse kuluga ELi eelarvele (mida rahastavad peamiselt maksumaksjad, st tavalised kodanikud).

Praeguse CAPI suund kajastab seatud strateegilisi eesmärke: Väga rangeid keskkonna-, toiduohutus- ja loomade heaolu nõudeid järgiv ning maailmaturgudel konkurentsivõimeline põllumajandus jätkusuutlikus ja dünaamilises maamajanduses.

Tänane CAP on meie ühiskonna poliitiline valik: jätkata ELi põllumajanduse toetamist, täites samas kodanike, maksumaksjate ja tarbijate ootusi ning moonutades minimaalselt rahvusvahelist kaubandust.

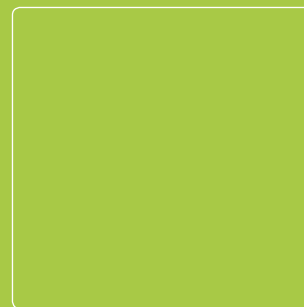
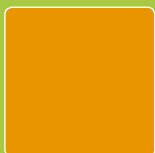
Järgmistel aastatel muutub CAP veelgi, et ka edaspidi:

- Olla elav poliitika, mis kajastab Euroopa ühiskonna vajadusi ja ootusi;
- Edendada jätkusuutlikku põllumajandust, mis pakub ohutuid ja kvaliteetseid tooteid, kaitstes samal ajal keskkonda ning loomade heaolu;
- Toetada põllumeeste multifunktsionaalset rolli ühiskonnale avalike hüvede pakkujana;
- Edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist maapiirkondades;
- Tugevdada konkurentsivõimelist ja uuenduslikku põllumajandussektorit, mis suudab vastata maailmaturu väljakutsetele;
- Toimida lihtsate ja läbipaistvate reeglite alusel.

**Euroopa Komisjoni
Põllumajanduse ja Maaelu Arengu Peadirektooraat**

http://ec.europa.eu/agriculture/index_et.htm

Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

Uus tasuta infotelefon (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

*Mõned mobiilioperaatorid ei võimalda helistada numbritele, mis algavad 00800, või küsivad nende kõnede eest tasu.

